

מי שמת פרק תשיעי בבא בתרא

קנו.

עין משפט נר מצוה

קנו א ממי פ"ה הל' מ ספג עין פנ
טושי"ח ח"מ ס' רפ ע"פ ז"ל
קנו ב ממי פ"ה הל' מ ספג עין מלו
ז ממי פ"ה הל' מ ספג עין א
טושי"ח ח"מ ס' ק"ה ע"פ א
ג ע"פ ז"ל
קנו ג ממי פ"ה הל' מ ספג עין ממי פ"ה
ספג עין טושי"ח ח"מ ס' ק
ק מ"ה:

מוסף רש"י

נפל הבית עליו ועל אביו
או עליו ועל מורישיו. ו
אין נכסיו וליתמישם ש נכסיו
יבמות ל. הבין מת ראשון.
ולא זכה בנכסיו ולא זכין לנכס
מה לנכס (ס. המלוה את
הבית). אפילו אין
כח בנכסיו לא ספקין
הנכס שנים אחריו (כ"מ
טו). ולתמות שנים סופר
הוא ונמי נכסו בנכסו או לתמות
דמי (קטן טעם). דתם שטר
לחיות נכס (לעיל ס. ב.).
גובה מנכסים משועבדים.
מסוין (קטן טעם). ולתמות
ובתן על שטרין לא לזה בני
מזין לנכס מלוה מס (לעיל
ס. ב.). על ידי עדים. לומר
בלא שטר. גובה מנכסים בני
הורין. וכן שטרות שלא פיעו.
דלא ק"ל המלוה מינו בעדים
אין זכין לפרעו בעדים. אל
למאשיבים לא יבנה. עדשים
בלא שטר לא ליה קלא (ס. ב.).
זה היה פיקח שמכר לו
את הקרקע. לפי שהיה לו
מנכס מוטעני ולא היה לו
מתיבן ומשכנו על חובו ועכשיו
יטול את הקרקע (בבבב טו).
דאיני קנה ומכר דאיני
קנה והוריש. האמת לחיובו
נכסו שאני עתה לקנות את
מכר לו את משכנו ואת אחר
לו קנה ומכר לחתמי. או כתב
לו דאיני והוא קנה אתר לו.
ומה וירשני לבני (לעיל ס. ב.).
מצוה על היתומים לפרוע
חובת אביהן. משום כבוד
אביהן. אלא שאין לפרוע על
קר. ללא מלת עשה מפורשת.
היא כפולה ולכלל אלא מלוה
בעלמא לדין (בבבב טז).
ותו טו. פ"ה פ"ה. מלוה
על פה אינו גובה לא מן
הוריש ולא מן הלקוחות.
משעבד לאו לחיובת וכי
הלקוחות. אבל מלוה בשטר
הוא עלמא שכל דכתיב ליה כל
נכסו דאית לו לחיובת לפרוע
דק (קדושין ג). טעמא מפני
בטליה מילתיה ששעבד לאו
לחייבה. ומיהו לא ק"ל כ"ס.
אלא דמפרש היתומים הנכסין
מן הורישן ולא מן הלקוחות
(לעיל ס. ב.).

רבינו גרשום

היינו חייב לך כלום שוכר
פרעתו לך קודם לכן. והנכסים
אומרים אין יכול לטעון לך
דזה פיקח היה שמכר לו קרקע
לחייבו מכר לו את הקרקע
שאם יאמר או אין לו מה
לפרוע חובך יכול למשכנו
הקרקע שמכר לו לתפשו ד
שיקנה חובך אלא שדברא
להו לרבוך דמה שקנה שוב
אחיו ההוצאה יכול למשכנו
ותפשו לך מיהא אפי' לרבנן
דאי כתב לו דאיני ורקיניא
דמשעבד נמי מאי דקיני שוב:
אמר ליה רבי. אי משום הא
לא ארידי: מניה. דבעל חוב
גופיה קאמרת דיכול למשכנו
מה שקנה שוב את פשיטא
לי מדיניה גבה אפי' מגלימא
דעל כתפיה ארידי דלא כתב
ליה דאיני. אלא כי מבטריא
לן היכא דכתב ליה דאיני
קנה שוב ומכר או שקנה שוב
והוריש מאי. ביני בעל חוב
ולאפקיהו מיהא דלקוחות או
מן הורישן והוא וכתב ליה
דאיני אי לא: תיש מנתיני:
נפל הבית על אביו ועל ממי
בבבב טו. דאי כתב דאיני וקנה ומכר
וקנה והוריש לא משעבד. לבעל חוב מאי קטני בעלי חוב נהי נמי דבראמיא דאם תו ברישא ז"כ לא יבנה כלום דהיא דאיני
וקנה והוריש [הוא] דבארתה שנה שקנאה שנפלו לו מאביו והורישן ליווישו קודם שהפיקו בעל חוב לרבוך חובו דלאחרת מת
אלא לאו ש"מ מדקתי מתיני בעל חוב אומר האב מת ראשון ואחר כך מת הבן והובינן חובתן אפי' דקנה והוריש הבן ש"מ
דאי כתב דאיני אפי' דקנה והוריש משועבד ומתיני רבנן היא: אמר להו רב נחמן. לעולם מיהא ליכא למישמע מיהא דאי קנה
והוריש או משעבד אי לא. דהכי טעמא מאי טעני בעל חוב וככותב אשה האב מת ראשון ונפלו לנכסין לכן וחייבין אתם לפרוע
חובנו ולא אפי' טעמא דקנה והוריש משעבד אי משום דמצוה על היתומין לפרוע חובת אביהם ולא מן הורין כי אם
מצוה דאפי' דכתב דאיני בשטר וקנה והוריש לא משעבדו וקנה ומכר לא יאכתוב הוא דקא תפיש ורשין לא משום דיאני
הוא אלא משום מצוה: מתקין רב רב אשי. והואיל דרמי כמאן דלא יאכתוב ליהויא דאיני וקנה חובת אביהם לא
קנה מה שיעבד לו (ורא לנכס) אפאי מצי למטען בעל חוב ומכותב אשה האב מת ראשון ואפי' ממי. והוא מלוה עלו
אינה גובה לא מן הלקוחות ולדיכא אמרין דמצוה על היתומים לפרוע חובת אביהן וכתב רבנן נכסי דהו

נפל הבית עליו ועל אביו ב' בית שמאי אומרים יחלוקו וב"ה
אומרים נכסים בחזקתן. דפסיקא להו לזית הלל כיון
דמחוסר גזייתא אפילו מת האב מחלה הוה בחזקת הורישין א וזית שמאי
לטעמיהו דלית להו כל העומד לגבות כגבוי דמי ל וכן רב יוסף האב
משום נכס: אמר רב יוסף תיש

זה היה פיקח בו. לא הוה מלי להציב
רציה מרב זחמן דלמר (לעיל קפה).
יתומים שגבו קרקע חזות אציהס
צעל חוב גובה אותה מהס דהיינו
טעמא מרבי נמן ועוד אפילו היה
יכול להציב רציה מנתיני עדיפא ליה:
דאיני קנה ומכר מהו.
אלעזר דר"מ דקאמר
אדם מקנה דבר שלא בא לעולם לא
קמבעיא ליה דמפרש כסמוך ואת
אימר דלמר רבי מאיר כגון פירות
דקל דעבידי דלמו הי לא עבידי
דלמו שיקנה נכסיו ומכור יש לומר
דמודי ר' מאיר זכא השעבוד חל
ממילא אפי' טעני שלגבי קנין לא היה לו
להוילא כלן (ט) דהא גבי דאיני נמי
אמרין לעיל דמהי אפילו לרבנן דרבי
מאיר אף על פי שצוריס דאין אדם
מקנה דבר שלא בא לעולם משום
דלליס כח השעבוד הכי נמי אלליס
לרבי מאיר לעיל: דמהי אפי' דלא
עבידי דלמו: (ד) דאיני קנה
ומכר בו. (ט) הקשה רבינו שמואל
מיפשוט ליה מדידה מדלמר שמואל
צפרק קמא דז"מ (דף יד): צעל חוב
גובה את השצב פירוט (ט) שהשצב
הלוקח ואין לומר כמו שפי' דלליצב
דרבי מאיר איירי דהא שמואל אפי'
ליה דר' מאיר דהא פסקו צפ' אפי'
(כמותו דף טו). דרבי יוחנן הסנדלר
דלמר אין אדם מקדיש דבר שלא בא
לעולם יש לומר דשמואל דסבירא ליה
כר' מאיר הכא דלליס כח השעבוד
שיעיל אפי' שאלא בא לעולם אפי'
דצקנין לא סבר ליה כווימה מטעם
דפי' לעיל דהכא מיבעיא ליה לרבנן:
מצוה על היתומים לפרוע חובת
אביהן. וכופיין (ט) כתב
ומיהו אין כופין צמקוס שלא הניח
להס אחריות נכסיו אלא הניח להס
סופין דהא נוקקין ליתומים וצמולו
בשטר והכי נמי משמע בסמוך
ט דפרשישית מדקאמר מלוה על פה
אינו גובה מן הירששים משמע דאי
למחן דלמר גובה מן הירשין מידי
לפרוע ומלוה על היתומים לפרוע חובת אביהן (ט) והך דהכא אינו כי
היא (כמותו דף טו): דגבי קטינא דלרעא דהתם מלוה צעלמא צלא
כפייה דמיירי צלא שצק להון אחריות נכסיו והכא צדין צעי
לנימר דאף על צב דלא (ט) משמע בשטר כיון דמנכסי דדידה מיפרע
כופין היתומים למחן דלמר מלוה על פה גובה מן הירששים

פלא

כחוב חוב אומר האב מת ראשון ואפי' ממי פ"ה הל' מ ספג עין פנ
טושי"ח ח"מ ס' רפ ע"פ ז"ל
קנו ב ממי פ"ה הל' מ ספג עין מלו
ז ממי פ"ה הל' מ ספג עין א
טושי"ח ח"מ ס' ק"ה ע"פ א
ג ע"פ ז"ל
קנו ג ממי פ"ה הל' מ ספג עין ממי פ"ה
ספג עין טושי"ח ח"מ ס' ק
ק מ"ה:

מתני' נפל הבית עליו ועל אביו. על ראובן ועל יעקב אביו ואין
ידוע מי מת קודם: עליו ועל מורישיו. על ראובן ועל
מורישיו כגון אחי ראובן או אחי יעקב אביו שאין להם קרוב יומר
מראובן וראובן ראוי לירושן: והיפה עליו. על ראובן כמותב יומר
או צעל חוב ואין לו ממה לפרוע:

יורשי אביו אומרים הבן מת ראשון.
בנפל הבית עליו ועל אביו קאי שירשי
יעקב כגון בני יעקב שמעון ולוי אחי
ראובן או אפילו מנוך ופלוט בני ראובן
שגם הם יורשי יעקב אומרים הבן
מת ראשון דליק קאמינן מת ראשון
ומה אצוה דהיינו קאמינא כדלמרינן
בגמרא [קטן]: ולא זכה ראובן צעני נכסי
כלל וירש אלו כל נכסי יעקב ולענין
נפל הבית עליו ועל מורישיו שייך
למיתני יורשי מורישיו אומרים הבן
מת ראשון: צ"ש אומרים יהלוקו.
(ד) ד"ה דלוקי וכו' הקשה
רבינו שמואל. י"ב בסוף דף
זה משום וע"ש: בא"ד
פירוט השבט (שפסח הלוקח
ואין לומר כמו שפירש הוא
לדליצב: (ט) הל' מלוה וכו'
וטפין דמדידה אפילו בא"ד
כותב אפילו דהכא ל"ל ומית
וסך נחמק:

מוסף תוספות

א. דבעל חוב לא חשיב
מוחזק כלל והוא המוציא מן
הירושין ועליו אריה.
ישיבא. ב. כלומר גדול כח
השטר וכמו שמוחזק בנכסים
דמי והוה דין קמ במוקם
הבן. רש"י ימות ל:
ג. ומכיל אל אביא דרבנן.
ד. מתי"ד: מתי"ד מתי"ד. ו. וי"ל
[עוד] דהא דאמר שמואל
בעל חוב גובה את השבט
היינו לפי הפסקא (דהתם)
דקאמר דפשיט דאיני קנה.
דמכר משעבד אף לרבנן.
ס. ה. הא פשיטא ליה
דכופין דהא עיקר מילתיה
בערבין (בב). אהא דאין
נוקקין לנכסי יתומים קטנים
וקאמר משום דפריות בי"ח
מצוה ליה לאו בני מירבד
מצוה הניחו מכלל דלנכסי
יתומים גדולים נוקקין.
מנות פ. מתי"ה אמר.
ו. [ובדליצבא אחריות נכסים
מצוה על היתומים ואין
כופין וטעמא משום דהיי
מצוה כיבוד מצוה שמתן
שכרה בצידה דאין בי"ח
שלמשה מוחזקין עליה
[בדיאית חולין ק:]. והא
דמר בהבול צעים (ב"ק ג. ד.)
הניח לן אביהן פרה וטלית
וכל דבר המסויים חייבין
להחזיר מפני כבוד אביהן.
התם אם לא יהיו מחזיקין
איכא קלק אביהן הלכך
חייבין לשלם אבל משום
כבוד לחזירה לא. כמותו פ.
מתי"ה פריש.

רבינו גרשום

אומר בחול אמרו. הכמים
דרבוי קיימין רבני למיכתב
אין כתיבה כמכבד לך וחומר
לשבת דאין יכול לכתוב דאין
לשבת מעכבת: כוונתו כי
זכין לגדול. הואיל ואית ליה
די אין די מעכבת בו: ר'
הושע אומר לגדול אמרו
וכי סנטיא דבחול אמרו:
נפל הבית עליו ועל אביו
או עליו ועל מורישיו. אוהן
קריבין שמורישין לו
ירושנה וירשי חובו דודו או אחי
או אשתו: והיתה עליו. על
אחריו בן לפרוע חובת אשה
ובעל חוב: יורשי האב. כגון
בניו של אב או אחיו של אב:
אומרים הבן מת ראשון ואין
לו בניו לבן חזרתו וירושנו
לאביו ואחר כך מת האב:
ובעל חוב אומרים האב מת
ראשון ואפי' מת הבן ועליוס

לפרוע חובותיו מנכסיו הכניעין
בשבת חובות יורשי האב ולא יפרעו כלום: נתן התם כו' גובה מנכסים משועבדים. מה שמכר או מה שמשמשן שוב
[אחר] שלהן ודמיה בשטר אית ליה קלא ויריע דמשעבדי ליה בנכסיו: בעי שמואל הא ודאי פשיטא ליה דהנהו נכסים
דישנן תחת די של לזה בשנה שלוח מן המלוה כולן משועבדים לו. אבל האי מביע ליה אי כתב ליה בשטירה וכל אותן נכסים
דאיני עדיין כל זמן שהחוב בידו משעבדו ליה מהו מי אמרין כיון דלא הוי בידה בשעת הלואה לא משעבדו או דילמא
כיון דאחתי ליה משעבדו ליה נמי: כי תובעי לך אליבא דרבנן דאמרו אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם. מי אמרין כי אמרי
רבנן אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם כגון פירות דלא ליתגיינו בעולם והוא מקני ליה השתא ומשום הכי לא קנה אבלי
מקנה ליה אימתו בעלמא וליהיא דכתב [דאקין] ודאי קנה משום כשאנבם יהוי משעבדו ליה דהשתא לא מקני ליה מנכסיו וכל
או דילמא לא שנו: אמר רב יוסף תיש. דנתן כמס' כתובות מי שהוציא שטר על חבירו שחייב לו מנה והלה מוציא שטר שמכר
לו חוב את השטר אומר יכול לטעון הלה אילו הייתי חייב לך כשמכרת לי שוב שדה נתתי לך דמים היה לך לתופשן
בשביל שובת אומר יכול ליתן לי השדה אילו שטר מכירה אבל כשתני לי שטר המכירה והשדה הדבר מוכרש שלא